Arkeologisk delundersökning

RAÄ 89
Åby säteri

Tossene socken
Sotenäs kommun

BOHUSLÄNS MUSEUM

Rapport 1995:18
Oscar Ortman

Arkeologisk delundersökning

RAÄ 89
Åby säteri

Tossene socken
Sotenäs kommun

Ur allmänt kartmaterial
från lantmäteriet
medgivande 90.80.12
Utdrag ur ek.karta 8078
Dnr 5/93

Bohusläns museum 1995:14
Oscar Ortman

INNEHÅLL

Inledning

Metod och syfte

Naturmiljö

Kulturlandskap

Undersökningsresultat

Tolkning av undersökningsresultatet

Fyndlista

Arkiv

Administrativa uppgifter

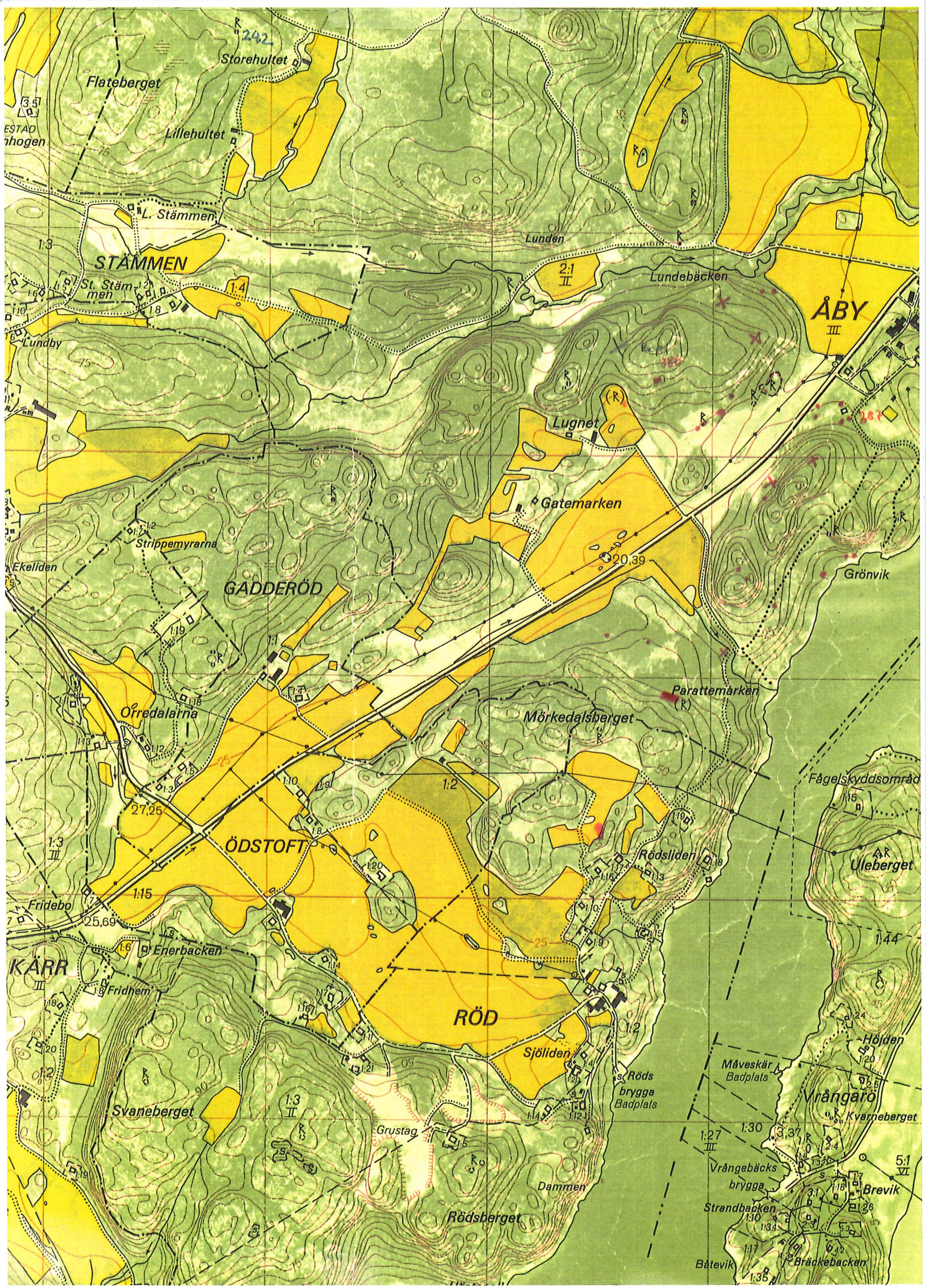
Flateberget
Storehultet
Lillehultet
L. Stämmen
STÄMMEN
St. Stämmen
Lundby
Lunden
Lundebäcken
ÅBY
Lugnet
Gatemarken
Strippemyrarna
Ekeliden
GADDERÖD
20,39
Grönvik
Parattemarken
Mörkedalsberget
Örredalarna
27,25
ÖDSTOFT
Rödsliden
Ulleberget
Fågelskyddsområd
Fridebo
25,69
Enerbacken
KÄRR
Fridhem
RÖD
Sjöliden
Röds brygga
Badplats
Måveskär
Badplats
Höjden
Vrångaro
Kvarneberget
Svaneberget
Grustag
Vrångebäcks brygga
Brevik
Strandbacken
Dammen
Rödsberget
Båtevik
Bräckebacken

Inledning

Under januari - mars 1993 genomförde Bohusläns museum en del undersökning av RAÄ 89, Tossene socken, Sotenäs kommun.
Undersökningen föranleddes av att Nordens Ark planerade att bygga en publikväg i anslutning till ett nytt djurhägn. Publikvägen byggdes som en träbrygga över den gip, som utgör platsen för RAÄ 89, *se utdrag ur ek.karta 8078 på föregående sida.*

Undersökningen genomfördes av Oscar Ortman.

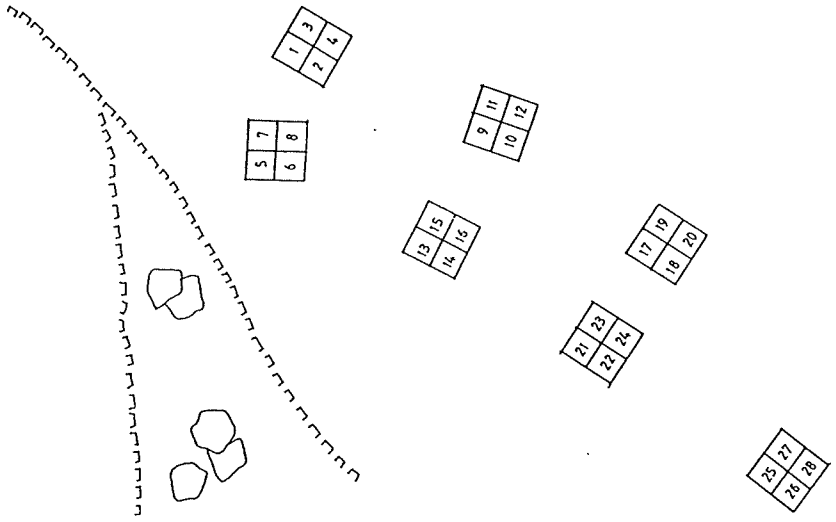

Fig. 2. Principskiss över grävda 1/2-metersrutor inom Raä 89.

Metod och syfte

Undersökningen utfördes genom att gräva fyra 1/2-meters rutor för varje stolphål. Sammanlagt undersöktes 7 av de 14 stolpar som skulle utgöra fundament för träbryggan. Avsikten med undersökningen var att genom dessa 1/2-metersrutor få en antydan om boplatsens utspridning och omfång. Syftet var också att göra en så omfattande delundersökning att ett enhetligt material framkom.
I slutändan styrdes delundersökningen helt av den tänkta byggnationen vad beträffar placering av halvmeterrutorna.

Naturmiljö

RAÄ 89 ligger på Åby säteris ägor. Boplatsen utgörs av en gip som ligger i en sluttning som sluttar åt nordost. Sluttningen sträcker sig ner mot praterbäcken. Sydost om gipen tar en brant sluttning vid.
Vid undersökningstillfället var området täckt med tätt planterad granskog. De 14 stolparna som utgjorde fundamentet för träbryggan är parvis placerade mellan spetsarna på de bägge bergsklackarna som utgör gipens begränsning. Gipen som är förhållandevis brant ligger på mellan 36 och 48 m ö h. Vid gipens norra sida fanns ett område med större stenar och block.

Fig. 3.
Delundersökning RAÄ 89.
Meterrutornas inbördes placering.

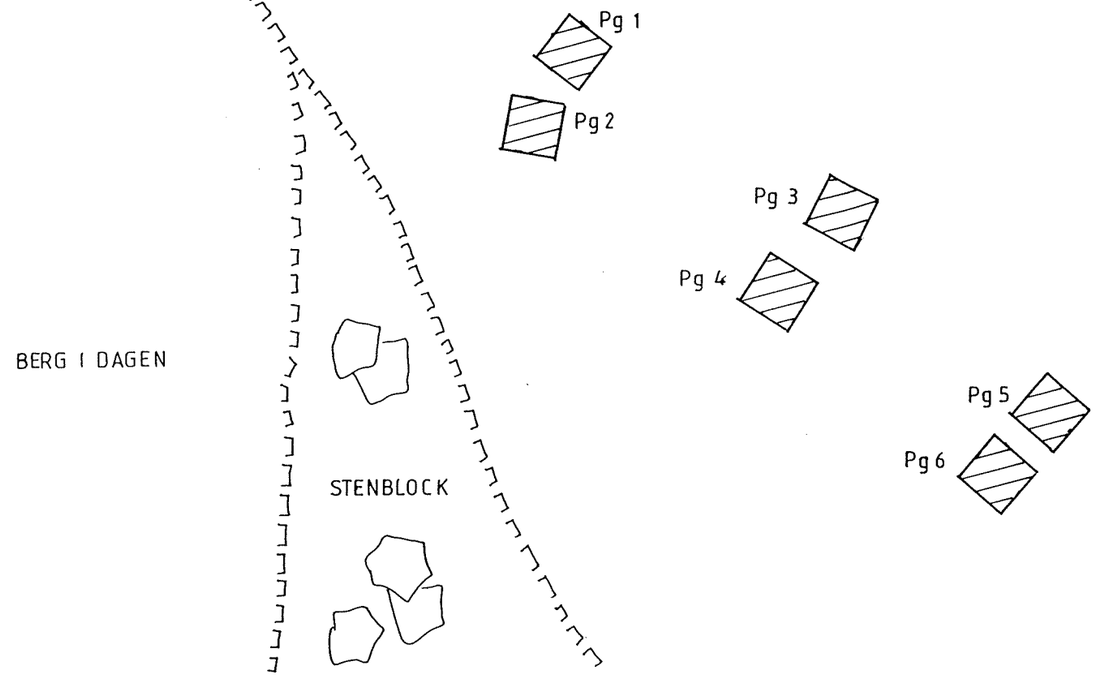

BOHUSLÄNS MUSEUM Box 34, MUSEIGATAN 1 S-451 15 UDDEVALLA Tel. 0522-392 00		DELUNDERSÖKNING RAÄ 89	
		FORNL. NR	FASTIGHETSBETECKNING: ÅBY SÄTERI
KOORDINATSYSTEM		ORT, SOCKEN: TOSSENE	KOMMUN: SOTENÄS
HÖJDSYSTEM		SKALA: 1:100	DIARIE NR / LANDSKAP
RENRITAD AV	RITN. NR	UNDERSÖKT ÅR AV	

Barklunds, Sthlm. Supertrace 2202, 3302.

Kulturlandskap

På 1697 års geometriska karta över Åby säteri är området där undersökningen utfördes markerad som "Wallmark - Utmark", och går under benämningen Parattskogen. Utmarken på Åby säteri beskrivs på följande sätt:" Ekskogen forna warit fructsam att der kunde giödas något swijn men nu eij dät ringaste Bärande. Men kan nu födas något gietter, och fås lööf Bråt der dätå trängdes." (Beskrivning till Akt 49, Tossene sn.)
1794 förrättades storskifte av marken på Åby säteris. Av skifteshandlingarna framgår det att Paratten marken nu ligger på torpet Paratskogens mark, under Åby säteri.

Tidigare uppgiter om RAÄ 89

Boplatsen påträffades 1967, då ett flertal redskap och 375 flintavslag på träffades under en rotvälta. Vid 1992 års förundersökning kunde inte motsvarande fyndmängd påträffas.

Däremot framkom slagen flinta i hela gipen ovanför det område där RAÄ 89 är markerad.

Undersökningsresultat

Den arkeologiska delundersökningen utfördes genom att det på platsen grävdes 4 stycken 1/2-meters stora rutor för 7 av de sammanlagt 14 stolparna. De 28 1/2-metersrutorna grävdes i 3 stick:

Stick 1 mellan 10 - 20 cm dj.
Stick 2 mellan 20 - 30 cm dj.
Stick 3 mellan 30 - 35 cm dj.

Jordarten utgjordes av grusig sand.
I rutorna närmast den norra bergsryggen fanns flera större stenar i alven. Dessa hör samman med området med större stenar och block strax intill.

Fynden utgjordes till största del av slagen flinta och övrigt slagen flinta. De redskap som påträffades utgjordes av 2 avslagsskrapor, 2 sticklar och dessutom 10 spån/spånfragment och 4 mikrospån, *se fyndförtecknig och fig 4.*

A. Mikrospån

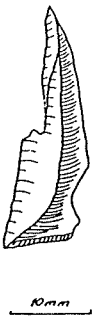

B. Stickel

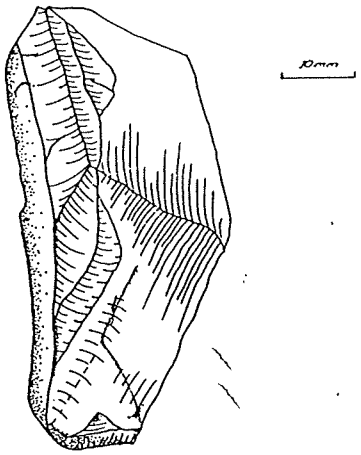

C. Avslagsskrapa

Fig. 4. Exempel på material funnet vid delundersökningen.

Fynden kom i stick 1 och 2. I stick 1 påträffades 105 stycken bearbetade flintor och i stick 2 kom 162 stycken. I stick 3 kom endast ett mindre antal avslag och övrigt slagen flinta.

Fynden är jämt fördelade över de grävda 1/2-metersrutorna.

Tolkning av undersöknings resultatet

Fynden från de grävda 1/2-metersrutorna, sammanlagt 28 st, ger ingen entydig bild av fynd-förekomsten i RAÄ 89. Fyndmängden är för begränsad för att kunna utgöra grunden för någon egentlig analys av boplatsen. Den förhållandevis ringa mängden material antyder att träbryggan bara berör boplatsens ytterområde. Det är dock svårt att bekräfta ett sådant antagande då boplatsens centrum inte är känt.

Uddevalla den 27 / 6 1995

Oscar Ortman

Oscar Ortman
antikvarie

Litteratur

Länsstyrelsen i Göteborg och bohuslän Olsson, Kerstin	1992	Åby säteri: dess historia och kulturlandskap.

Administrativa uppgifter

Dnr BM:	5/93D
Dnr Lst:	220-1835-93
Fornlämning:	RAÄ 89, Tossene socken
Fastighet:	Åby säteri, Sotenäs kommun
Ek karta:	8078
Koordinater:	X 6487,5 Y 1244,5
Uppdragsgivare:	Nordens Ark Åby säteri 4025 450 46 Hunnebostrand
Ansvarig institution:	Bohusläns museum
Ansvarig för undersökningen:	Oscar Ortman
Fältarbetstid:	4,5 dagar
Tid för fältarbetet:	20/1 - 2/3 1993

BOHUSLÄNS MUSEUM ARKEOLOGI INV.NR: UM006845 1995-05-15

Museikod:S14UM Dnr:5/93 Plac:111 AR
Anl.typ :220 Boplats utan synlig anläggning Anl.nr:
Tid/per :LI Fom: -6600 Tom: -4200
FYNDPLATS----------
Land: SWELän:14 Göteborgs och Bohus Kommun: 27 Lsk:Bo Bohuslän
Sn/stad:TOSSENE Fo.nr:0089 Ort:ÅBY SÄTERI
Ekk: 8078Möh l: 38 h: 40 Koord x:6487.50 y:1244.50
Fornl.typ:22 Boplats
Fyndomst: DEL UN
FÖRVÄRVSOMSTÄNDIGHETER----------
Samtidiga förvärv:RAPPORT
Förv.från:ORTMAN OSCAR
Förv.dat :930202 Förv.omst:TILLFÖRT Tid.saml:
Pris : Vård/kons: Reg.dat:1993-02-18Sign:OO
FÖREMÅL----------

FNR (001a)	ENHET	LAGER	SAKORD (Fnr 1-7 tillhör för.und.)	ANT. MTRL	VIKT
Summa:					
008B	01	1	Övr. slagen	3 flinta	2.0
008a	01	1	Avslag	4 flinta	2.0
010A	01	2	Avslag med nötning	2 flinta	1.0
010B	01	2	Spån fragment	1 flinta	1.0
010C	01	2	Avslag	1 flinta	1.0
010D	01	2	Övr. slagen	7 flinta	18.0
Summa:				**18**	**25.0**
009A	02	1	Avslag	2 flinta	1.0
009B	02	1	Splitter	3 flinta	1.0
Summa:				**5**	**2.0**
011A	04	2	Övr. kärna	1 flinta	14.0
011B	04	2	Avslag	2 flinta	1.0
011C	04	2	Övr. slagen	3 flinta	1.0
Summa:				**6**	**16.0**
012A	05	1	Avslag	6 flinta	10.0
012B	05	1	Spån fragment	1 flinta	1.0
012C	05	1	Övr. slagen	7 flinta	9.0
015A	05	2	Stickel	1 flinta	16.0
015B	05	2	Spån	1 flinta	1.0
015C	05	2	Avslag	2 flinta	2.0
Summa:				**18**	**39.0**

FNR	ENHET	LAGER	SAKORD	ANT.	MTRL	VIKT
013A	06	1	Spån	1	flinta	3.0
013B	06	1	Avslag	3	flinta	5.0
013C	06	1	Övr slagen	2	flinta	2.0
Summa:				**6**		**10.0**
014	07	1	Avslag	3	flinta	10.0
Summa:				**3**		**10.0**
016A	09	1	Mikrospån	1	flinta	1.0
016B	09	1	Spån fragment	1	flinta	1.0
016C	09	1	Avslag	1	flinta	1.0
016D	09	1	Övr. slagen	4	flinta	1.0
020A	09	2	Avslag	2	flinta	1.0
020B	09	2	Övr. slagen	1	flinta	1.0
023A	09	3	Avslag	1	flinta	2.0
023B	09	3	Övr. slagen	1	flinta	2.0
Summa:				**12**		**10.0**
017A	10	1	Stickel	1	flinta	1.0
017B	10	1	Avslag	4	flinta	1.0
017C	10	1	Spån fragment	1	flinta	1.0
019A	10	2	Avslagsskrapa	1	flinta	3.0
019B	10	2	Avslag	4	flinta	10.0
019C	10	2	Övr. slagen	4	flinta	6.0
019D	10	2	Övr. slagen	1be	berga	6.0
Summa:				**16**		**28.0**
021A	11	2	Avslag	1	flinta	1.0
021B	11	2	Övr. slagen	3	flinta	2.0
Summa:				**4**		**3.0**
018A	12	1	Avslag	2	flinta	2.0
022A	12	2	Avslag	4	flinta	4.0
022B	12	2	Övr. slagen	5	flinta	2.0
Summa:				**11**		**8.0**

FNR	ENHET	LAGER	SAKORD	ANT. MTRL	VIKT
024A	13	1	Spån fragment	1 flinta	1.0
024B	13	1	Övr kärna	1 flinta	29.0
024C	13	1	Avslag	1 flinta	1.0
028A	13	2	Avslag	3 flinta	4.0
028B	13	2	Övr slagen	2 flinta	12.0
Summa:				**8**	**47.0**
025A	14	1	Mikrospån	1 flinta	1.0
025B	14	1	Avslag	1 flinta	3.0
029A	14	2	Avslag	1 flinta	1.0
029B	14	2	Övr slagen	1 flinta	1.0
Summa:				**4**	**6.0**
026A	15	1	Spån fragment	1 flinta	1.0
026B	15	1	Avslag	1 flinta	1.0
026C	15	1	Övr slagen	2 flinta	1.0
030	15	2	Splitter	2 flinta	1.0
Summa:				**6**	**4.0**
027A	16	1	Avslag	1 flinta	1.0
031A	16	2	Avslag	2 flinta	2.0
031B	16	2	Övr slagen	5 flinta	8.0
Summa:				**8**	**11.0**
032A	17	1	Övr slagen	5 flinta	17.0
032B	17	1	Naturlig	2 flinta	9.0
036A	17	2	Övr. slagen	2 flinta	3.0
036B	17	2	Splitter	3 flinta	1.0
Summa:				**12**	**30.0**
033	18	1	Avslag	2 flinta	2.0
037A	18	2	Avslag	8 flinta	7.0
037B	18	2	Övr slagen	5 flinta	7.0
037C	18	2	Splitter	2 flinta	1.0
040A	18	3	Avslag	2 flinta	1.0
040B	18	3	Övr slagen	1 flinta	1.0
Summa:				**20**	**19.0**

FNR	ENHET	LAGER	SAKORD	ANT. MTRL	VIKT
041	19	1	Övr. slagen	1 flinta	220.0
038A	19	2	avslag	1 flinta	1.0
038B	19	2	Övr. slagen	6 flinta	3.0
Summa:				**8**	**224.0**
034A	20	1	Mikrospån	2 flinta	1.0
034B	20	1	Avslag	1 flinta	1.0
034C	20	1	Övr. slagen	3 flinta	6.0
039A	20	2	avslag	3 flinta	9.0
039B	20	2	Övr. slagen	5 flinta	19.0
039C	20	2	Splitter	9 flinta	2.0
Summa:				**23**	**38.0**
035A	21	1	Avslagsskrapa	1 flinta	19.0
035B	21	1	Avslag	1 flinta	2.0
035C	21	1	Övr. slagen	3 flinta	
035D	21	1	Splitter	2 flinta	
045A	21	2	Avslag	7 flinta	34.0
045B	21	2	Övr. slagen	7 flinta	5.0
045C	21	2	Splitter	4 flinta	1.0
Summa:				**25**	**61.0**
042A	22	1	Avslag	2 flinta	2.0
042B	22	1	Övr. slagen	3 flinta	2.0
Summa:				**5**	**4.0**
043	23	1	Övr. slagen	2 flinta	1.0
047A	23	2	Spån med inhak	1 flinta	1.0
047B	23	2	Avslag med nötning	1 flinta	7.0
047C	23	2	Avslag	4 flinta	3.0
Summa:				**8**	**12.0**

FNR	ENHET	LAGER	SAKORD	ANT. MTRL	VIKT
044	24	1	Avslag	1 flinta	1.0
046A	24	2	Avslag med nötning	2 flinta	6.0
046B	24	2	Avslag	3 flinta	3.0
046C	24	2	Övr. slagen	3 flinta	21.0
Summa:				**9**	**31.0**
051A	25	2	Avslag	1 flinta	1.0
051B	25	2	Övr slagen	1 flinta	3.0
Summa:				**2**	**4.0**
048A	26	1	Avslag	2 flinta	1.0
048B	26	1	Splitter	1 flinta	1.0
052	26	2	Övr. slagen	8 flinta	20.0
Summa:				**11**	**22.0**
049A	27	1	Avslag	1 flinta	1.0
049B	27	1	Övr. slagen	4 flinta	2.0
049C	27	1	Splitter	3 flinta	1.0
053	27	2	Övr. slagen	6 flinta	21.0
Summa:				**14**	**25.0**
050	28	1	Övr. slagen	3 flinta	1.0
054A	28	2	Spån med nötning	1 flinta	1.0
054B	28	2	Avslag	2 flinta	11.0
054C	28	2	Övr. slagen	4 flinta	8.0
Summa:				**10**	**21.0**
TOTALT:				**272**	**710.0**